

A bírálóbizottság értékelése

Tallián Tibor *Schodel Rozália és a hivatásos magyar operajátszás kezdetei* című akadémiai doktori értekezése egy jelentős zenetudós-életművet megkoronázó *magnum opus*. Műfaját tekintve e terjedelmes monográfia egyszerre színház-, műfaj-, és tágabb értelemben vett kultúrtörténet, miközben tárgya révén – fókuszában annak demonstrálásával, hogy miként válhatott egy német operaházakban kiművelt énekesnő a Pesti Magyar Színház–Nemzeti Színház korszakformáló művészi személyiségévé elsősorban mégis a zenetörténet írás mestermunkája. E tekintetben kiemelkedő jelentőségű, hogy az előadóművészet szempontjainak beemelésével új távlatot nyit meg mindeddig szerző- és műcentrikus zenetörténet kutatásunkban.

A 2-kötetes disszertáció első kötetének öt fejezete közül kettő (az I. és a IV.) sokoldalúan és nagyon sok új megfigyeléssel demonstrálja, hogy vezető operaénekesnőként Schodel Rozália 1837–1840-ben, majd 1841 és 1849 között hogyan játszott meghatározó szerepet a pesti magyar operajátszás professzionalizálódásában. A kettő közötti II. és III. fejezet nemzetközi jelentőségű kutatási eredmények sorát vonultatja fel: Schodelné javarészt bécsi és német színpadokon lezajlott tanulóiévei kapcsán nem csak az idevágó német zenetudományi irodalmat, repertoár-kutatásokat egészíti ki, hanem mintaértékű elemzést ad a korban használatos német és olasz ének-metodikákról, a korszak német ajkú primadonnáiról. Az V. fejezet a reformkori magyar operakritikák szókincsét elemezve módszerében új kísérlet a korabeli pesti operai előadóművészet más dokumentumokkal nem feltárható vonásainak megragadására, jellemzésére. Kétségtől nyilvánul, hogy Tallián Tibor ez irányú kutatásainak hitelét, hogy ő maga évtizedek óta vezető operakritikus.

A disszertáció terjedelmes függelék anyagát is magában foglaló 2. kötetben kapott helyet a „Kazuisztika” című 162 oldalas (további zenei illusztrációkkal kiegészített) VI. fejezet – egyik opponensének jellemzésével élve, „voltaképpen egy második disszertáció”. Bár nem függetlenül Schodel Rozália szerepeitől, s attól, amit kora repertoárjából a magyar díva nem énekelt, ez a különleges operazene-elemző esszé elsősorban Tallián Tibor dramaturgiai- és szerepanalízisekkel kísérletező műhelymunkájába ad betekintést.